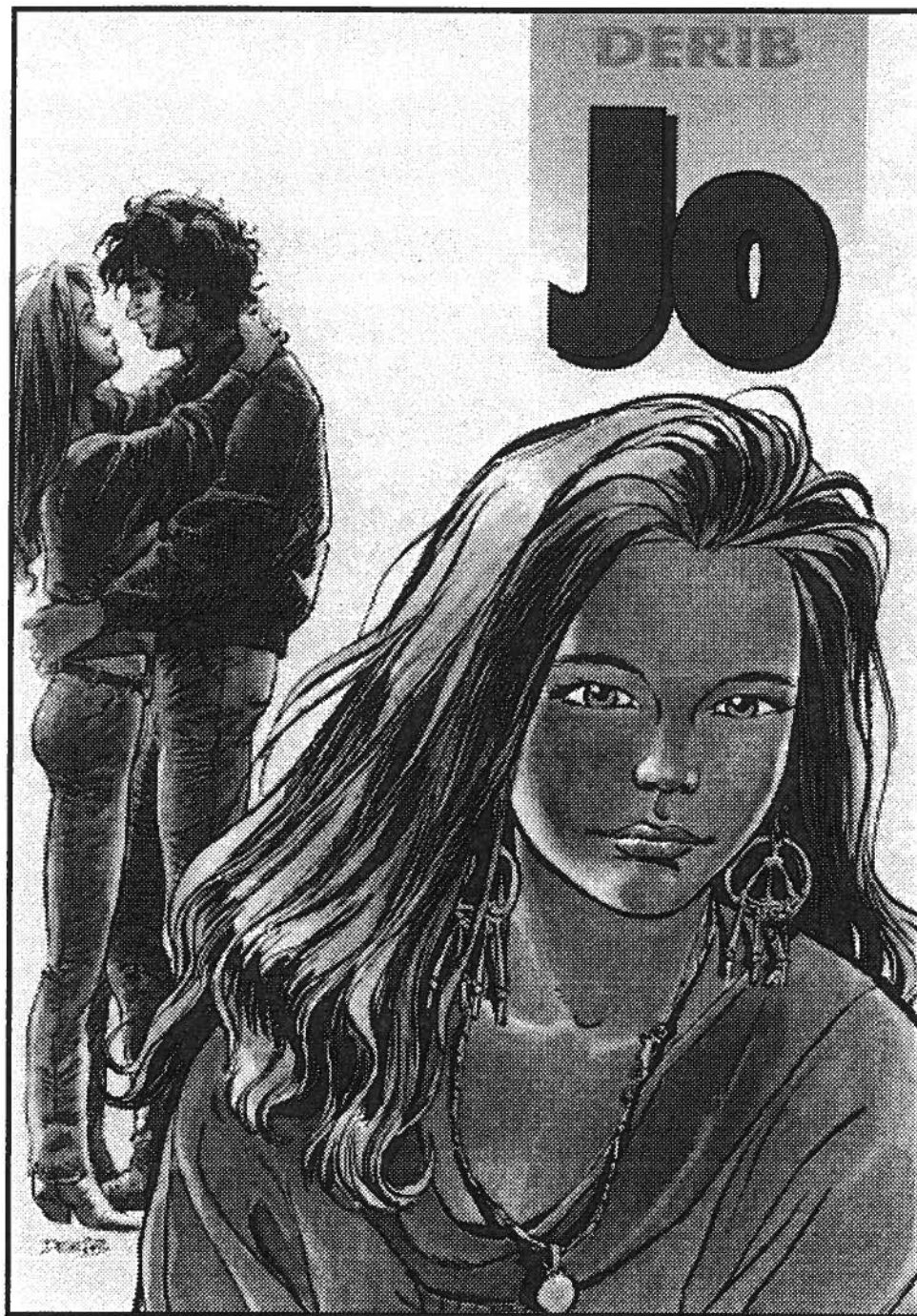

Suliassat

Derib:

Jo

Kalaallisut sularinnittoq

Biggi Nielsen

Pilersuiffik nov. '98

Ilinniartitsisumut

Titartakkanut “Jo”-mut suliassersuutit annertuumik suleqatigiisitsinermut innersuussisuupput. Titartakkat suuneri, titartakkat imai kiisalu HIV/AIDS immikkut sammitinneqassapput. Titartakkanik sammisaqarnermi oqariartaatsit periutsillu atuartut sungiulluarsimangippatigik ilinniartitsisup siumut piareersarluartarnissaa pisariaqarpoq.

Quppernerit atuartut suliassaat oqaatsinik ataasiakkaaginnarnik allaffissiaapput. Oqaaseqatigiinnik tannerusunik amerlanerusunillu atuartut allanniarunik allaffissiat allat atussammattigik atuartut allattaavissaannik agguarneqassapput.

Sulinerit tamaasa kingorna saqqummiisoqarnissamut imlt. atuartut atuaqatimik suliaasa atuarnissaannut piffissaliisoqartassaaq.

1 Titartakkat atuarneqassapput. Klassimi atuartut suleqatigiinnut naammaannartunik inuttalinnut agguarneqassapput. Atuagaq suleqatigiinnut immikkoortunngorlugu agguanneqassaaq. Suleqatigiit titartakkani immikkoortoq aalajangersimasooq pisartik oqaluinnarlutik imlt. allallutik naalisassavaat.

2 Titartakkat

Titartakkiornermi periutsit assigiinngitsut eqqartorneqassapput assersuusiorfigineqarlutillu: Titartaariaaseq, qalipaasersuineq, isiginnaartup isaanit isigaluni inissisimaneq, misigissutsit. Isiginnaartup isaanit isiginninneq assersuusiorfigineqassaaq, takukkit atuartut suliassaat 2-3.

3 Imaata ingerlarnganik misissueqqisaarneq

Inuttat isikkuinik pissusaannillu nalunaarsuineq (personkarakteristik)

Atuaqatigiit suleqatigiinnut (immaqa inuttat amerlaqataannut) agguanneqassapput. Tamar-mik immikkut inummik sammisassaminnik pissapput. Inuk sammisartik pappialamut A3-mut suleqatigiit titartassavaat kiisalu tunaartassat iluaqutigalugit tassunga pappialamut allat-tuillutik. Inuttat sammineqarsinnaasut: Jo, Jo’p angajoqqaavi, Patrick, Pierre, Pierrep anga-joqqaavi, Eric, Vanessa, Cathrine

Avatangiisinik aamma inooriaatsinik nalunaarsuineq (miljøkarakteristik)

Atuaqatigiit suleqatigiinnut avissapput. Avatangiiseq aalajangersimasooq pillugu immikkut sammisaqassapput. Soorlu: Jop angerlarsimaffiani, Pierrep angerlarsimaffiani, nipilersortar-tuulluni inooriaaseq avatangiiserlu, ikiaroortartut inooriaasiat avatangiisiallu.

Katiterineq

Oqaluttuami piffissap aamma oqaluttuap imaata ingerlarngi eqqartorneqassapput kiisalu pissanganassusia titartartinneqassalluni.

Sammisat

Oqaluttuami sammineqartoq aalajangersimasuugaluartoq saniatigut sammineqartut arlaqarput. Soorlu: asanninneq, ajattugaaneq, atornerluineq/ikiarorneq, torersumik inuuneq, ikin-ngutiginneq, angajoqqaat qitornallu akornanni pissutsit, anguniagaqarneq il.il.

Atuartut namminneq akunnerminni oqallinnerminni paasiniassavaat allattarfissuarmullu allattortinnerini namminneq allattaavimmut allattussallugit.

Atuakkiortup siunertaa

Atuakkap aallaqqaataa atuarneqassaaq. Klassimi eqqartorneqassaaq kiisalu atuartut suleqatigiikkaarlutik akisassat suliarissavaat. - Elham aamma Yvan kikkuuppammitaava?

4 Paasissutissat

Skema aallaavigalugu ataatsimut eqqartueriarluni klassi sulitinneqassaaq, takuuk atuartut suliaasaat 6. Taassuma saniatigut atuartut namminneq napparsimaveqarfimmut apeqqaris-saariartortinneqarsinnaapput atuarfimmi suliareqqitassaminnik. Aamma atuatigitiit HIV-AIDS itisilerlugu samminiartulugu aalajangiuppasuk Pilersuiffiup fællessamlingiani atortus-sanik arlalinnik nassaasaqarpoq, takukkit fælleskatalogit.

Paasissutissat atuakkamiittut sammineqassapput. Piumagaannilu atuartut immikkut klassimi atuagassiatigut apeqqutilliisartutut ilaminnut allassinnaapput - suleqatigiikkaarluni akineqar-tussanik. Atuatigitiit suleqatigiit 7-t tamarmik immikkut immikkoortuaraq pisartik apeq-quisiorfigissavaat. Suleqatigiit apeqqusiatik atuatigiinnut apeqqutigissavaat.

5 Suliassat allat

Oqaluttuap imaani sammisat arlallit siunnersuutigineqartut taakku saniatigut allanik sam-misaqartinneqarsinnaapput: Ussassaarusiortillugit, allattartut allagaannik allatsillugit, Jop arnaa imlt. angutaa misigisalikkersaartillugu, immikkoortut ilaat allatut allaaserisamut nuut-sillugu il.il.

Suliassat suut suliarineqassanersut atuartut isumasiorlugit aalajangiunneqassaapput imlt. a-tuartut suleqatigiikkaarlutik suliassat agguarlugit suliarisinnaavaat kingusinnerusukkut atua-qamminnut saqqummiuttussanngorlugit apeqqarissaarfigineqarlutillu.

Jop ullorsiutai suliarinaraanni atorneqarsinnaavoq atuartut suliaasaat 9.

➔ Atuakkat najoqqutarineqarsinnaasut paasiniaaffigineqarsinnaasullu

1. **Kalaallisut sulliviit**, Pilersuiffik - fællessamling DC 37.1489 (titartakkt)
2. Ilinniartitsisumiit ilinniartitsisumut **kopimappe - Kalaallisut** (atuakkamik misissueqqis-sarneq, 10.-12. klassini allattariarsorneq)
3. **GRØNLAND 19xx KALAALLIT NUNAAT**, Statistisk Årbog Ukiumoortumik kisitsisiti-gut paasissutissat
4. Fælleskatalog (tungujortoq) DC 61.612, Pilersuiffik

Atuartut suliassaat 1

Quppernerit uku oqaatsinik ataasiakkaaginnarnik allaffissiaapput. Oqaaseqatigiit tannerusut amerlanerusullu allattaavinnut allassavatit.

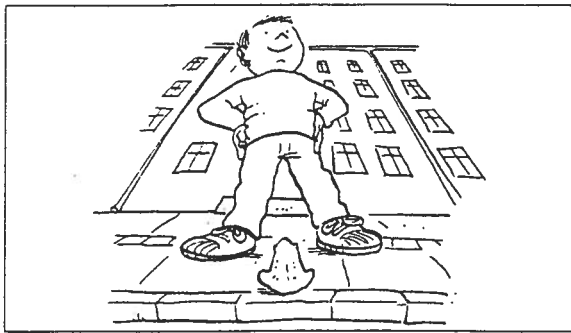
1 Titartakkat atuakkit.

Suleqatigiikkaarlusi titartakkami immikkoortoq aalajangersimasooq pisarsi naalisassavarsi - oqaluinnarlusi imlt. allalussi. Eqqaamallugu atuakkiortua taassagassiuk.

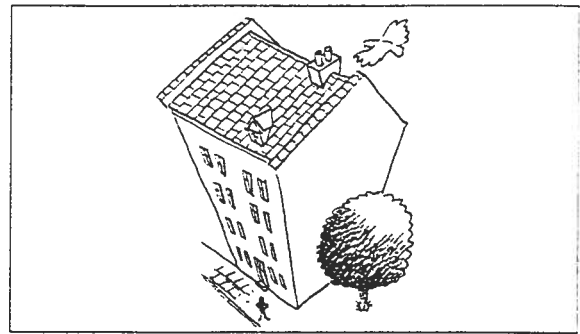
2 Titartakkat

- Titartakkat qanoq ilusilersugaappat? Titartaasooq titartakkat sinaasa iluini titartaasimava? Imlt. titartakkat sinarsui qaangerlugit titartaasimava?
- Sooq periuseq taanna qinersimavaa? Qanoq sunniuteqarpa?
- Titartaariaaseq piviusorpalaartutut ersarissuua imlt. quianarsaarilluni titartaanerua?
- Qalipaasersuina qanoq ippa?
- Suliassamut uunga atussavasi atuartut suliassaat 2 aamma 3. Isiginnaartup inissisimanagera assersuusiorfigisiuk. Qupp. 30 takuuk isiginnaartullu inissisimanagera aalajangerlugu (naratsitut, timmissatut, nalinginnartut, ungasissutut (tamakkiisutut), nalinginnarmik ungasissusilittut, qanittutut kiisalu qaniituaqqatut (allisitsiutilittut)). Isiginnaartup inissisimanageri taakku marlunnik assersuusiorfigikkat. Qupperneri nalunaakkit.
- Titartakkani ukunani suna pingaarnerua: oqaasertai imlt. titartagartai? Sooq?
- Titartaasup qanoq nalunaartarpaa pisoq ungasinngitsumi imlt. qangaammalli pisimasooq? Suut malunnaatit atorpai? (- suliamik katiterineq, titartaariaaseq, qalipaasersuineq). Assersuusiorit.
- Titartaasup allanik titartagaanik ilisimasaqarpisi? Taamatut titartaariaaseqartuaannarpa?
- Misigissutsit aalajangersimasut ersersinniarlugit qalipaattit aalajangersimasut atorpai? Sumi?

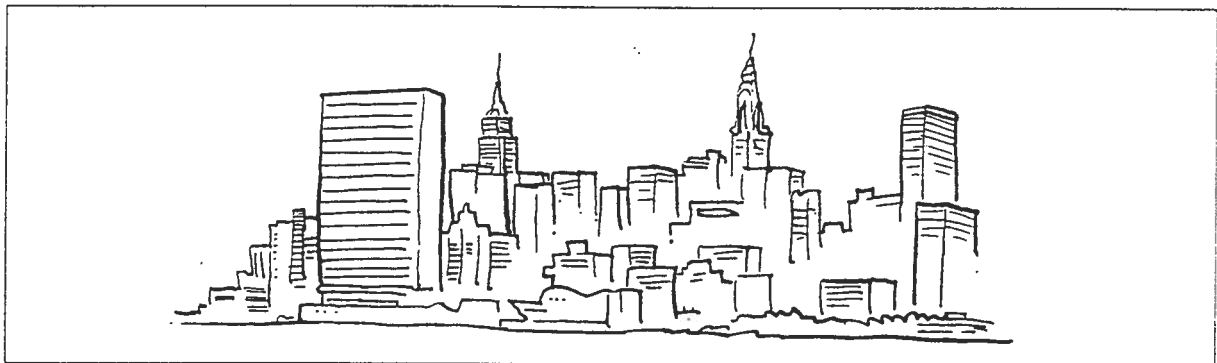
Atuartut suliassaat 2

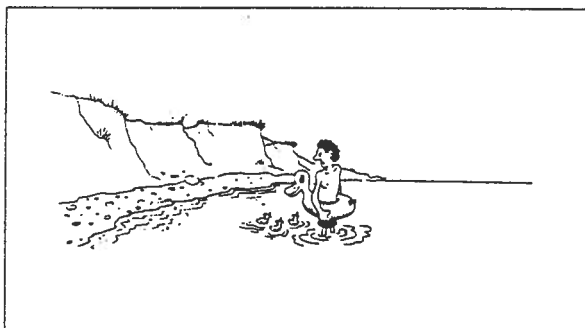
Naratsitut

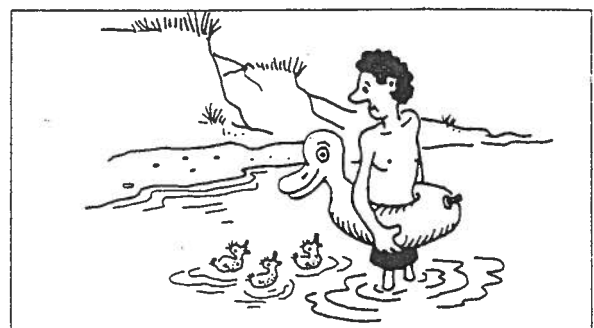
Timmissatut

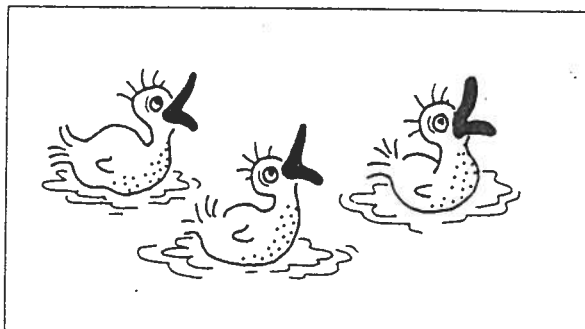
Nalinginnartut

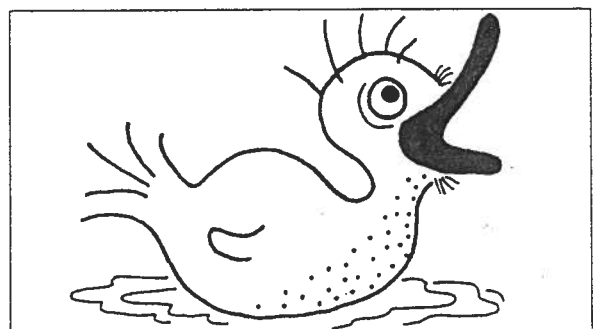
Ungassisumit

Nalinginnarmit

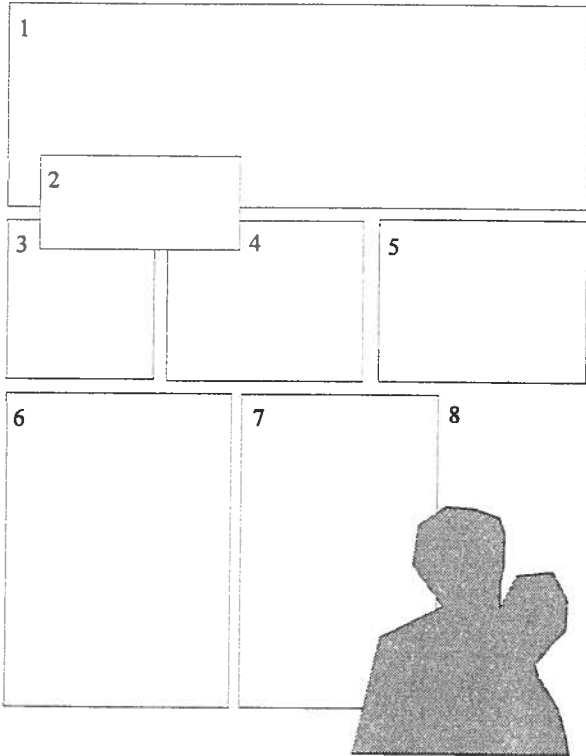

Qanittumit

Qinngutilittut

Atuartut suliassaat 3

Asseq 1: _____

Asseq 2: _____

Asseq 3: _____

Asseq 4: _____

Asseq 5: _____

Asseq 6: _____

Asseq 7: _____

Asseq 8: _____

Isiginnaartup inissisimaneq assigiinngitsut sumi nassaasaanersut allakkit:

Inissisimaneq

naratsitut:

timmissatut:

nalinginnartut:

Ungasissuseq

ungasissutut (tamakkiisumik):

nalinginnarmik ungasissusi-

qanittutut:

allisitsiutilittut, qinngutilittut:

qupperneq: asseq nr.: qupperneq: asseq nr.:

qupperneq: asseq nr.: qupperneq: asseq nr.:

③ Imaata ingerlarnganik misissueqqisaarneq

Inuttat isikkuinik pissusaannillu nalunaarsuineq (personkarakteristik)

Tunaartaq:

- Inuttap atugarisai oqaluttuap aallartinnerani aamma naanerani qanoq ippat?
- Ajornartorsiutit suut pineqarpat?
- Inuttap ilisarnaatai allakkit (ukiui, isikkua, pissusaa, piginnaasai, isummersornera, allanit isigineqarnera). Inuttanut allanut qanoq pissuseqarpa?

Avatangiisinik aamma inooriaatsinik nalunaarsuineq (miljøkarakteristik)

- Sumi aamma qanga oqaluttuaq pisimasuutitaava?
- Avatangiisit oqaluttuami takusatta sisamat arlaat allaaserisiuk: Jop angerlarsimaffiani, Pierrep angerlarsimaffiani, nipilersortartuulluni inooriaaseq avatangiiserlu, ikiaroortartut inooriaasiat avatangiisiallu.
- Qanoq issagaluarpa illit/ilissi tassani najugaqartuuguit/-gussi?

Katiterineq

- Oqaluttuaq qanoq katitigaava? Piffissaq malillugu ingerlaannartuua? Uteqqiinertaqarpa? Oqaluttuami piffissaq qanoq sivisutigiva? Oqaluttuami pisut arlariit ataatsikkut ingerlappat (soorlu piffinni assigiinngitsuni)?
- Oqaluttuaq immikkoortukkaartunngorlugu agguarneqarsinnaava? Qanoq? Quleqtsersuigit.
- Pissanganarnera titarnertut titartagannortillugu qanoq isikkoqartissinnaaviuk?

Sammisat

- Sammisat tallimat titartakkami sammineqartut aalajangiutikkitt.
- Illit isummat malillugu suut sammisat pingaarnerruppat suullu pingaannginneruppat?
- Allatanik imlt. filminik taamatut sammisalinnik allanik ilisimasaqarpit?

Atuakkiortup siunertaa

- Kikkut atuakkiortup saaffiginiarpai?
- Atuakkiortoq oqariartuuteqarpa? Suna?
- Illit sunnerpaatit?
- Titartakkat qanoq isumaqarfigaagit? (qasunartut, takujuminartut, tiguartinnartut, alianartut, tupannartut il.il.) Sooq?
- Ikinngutinnut ilisaritinniarlugu allaasariuk. Sooq isumaqarpit atuagaq atuartariaqarnersoq imlt. atuartariaqannginnersoq?

4 Paasissutissat

Paasissutissat oktobarimi '98-mi Paarisamit pissarsiaapput

Nunatsinni HIV- mik tunillatsissimasut					
Ukioq	HIV-qartut	Angutit	Arnat	Taakkunanga meeqqat	AIDS-imik nappaatillit
1985	1	1	0	0	1
1986	2	2	0	0	2
1987	4	4	0	0	1
1988	7	5	2	0	1
1989	2	1	1	1	1
1990	7	4	3	1	5
1991	12	7	5	0	4
1992	4	0	4	0	0
1993	2	1	1	0	2
1994	7	5	2	0	0
1995	17	8	6	0	1
1996	3	3	0	0	3
1997	12	6	6	0	2
1998	14	9	5		4
Katill.	91	56	35	2	27

02-09-98

Nalunaarutiginninnerup nalaani ukiunut agguaqatigiisillugu imaapput:
Ataatsimut katillugit ukiut 46, angutit ukiut 49, arnat ukiut 43.

Paasissutissat misissuataarlugit uku akikkit:

Kisitsisit qanga pissarsiaappat? _____

Nunatsinni meeraqarpa HIV-mik tunillatsissimasunik? _____

HIV-mik tunillatsissimasuni inuusuttut amerlaneruppat? _____

Atuartut suliassaat 7

Suleqatigiinnut agguaritsi. Suleqatigiinni skema 6-nik apeqqusiorfigisiuk. Apeqqusiasi atuaqatissinnut apeqqutigisigit.

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

5 _____

6 _____

Titartakkani paasissutissat immikkoortuaqqanut 7-nut agguagaapput. Qulequtai allattukkit:

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

5 _____

6 _____

7 _____

Atuaqatigiit suleqatigiinnut 7-nut agguassaasi. Suleqatigiit tamassi immikkut immikkoortuaraq pisarsi apeqqusiorfigisiuk. Apeqqusiasi atuaqatissinnut apeqqutigisigit.

Kalaallisut

5 Suliassat allat

- Atuakkap naanerata kingorna Pierrep inuunera qanoq ingerlaqqissasoraajuk?
- Jop ullorsiutaani qupperneq allaguk (qupp. 27 takuuk). Atuartut suliassaat 9 atorsinnaavat.
- Patrickip erinarsuusiaanik imalik "Energy"p CD-liaa nutaaq plakatiloruk imlt. CD-p ungalussaatur suliariuk.
- Sammisat arlaat rappitut suliariuk.
- Usuup puuanik atuinersitsiniarnermut suliniaqatigiinnermut plakatilorit aamma imlt. qupperagaaraalorit.
- Allakkanik allagit imatut: Jop arnaata ikinngunni allaffigaa Jop toqunerata misigissutit imminermini qaffatsissimasai pillugit.
- Jop nukaata asasartaani pisunik oqaluttuukkaa isiginnaagassariuk imlt. tusarnaagassiorit.
- Sermitsiamut/AG-mut atuartartutut allagit qanoq HIV/AIDS-ip Kalaallit Nunaanni killilersimaarneqarsinnaanera pillugu.
- HIV/AIDS pillugu atuarfimmi saqqummersitsigitsi. Peqqinnissaqarfik tapertaliunniarsinnaavarsi.

Asasakka ullorsiutit

